

Innst. 366 S

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Dokument 8:71 S (2012–2013)

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Steinar Reiten, Kjell Ingolf Ropstad og Geir Jørgen Bekkevold om tiltak for å styrke norsk industri

Til Stortinget

1. Sammendrag

Norge har lange industrielle tradisjoner. Basert på bruk av naturgitte forutsetninger og høy kompetanse har industrien lagt grunnlaget for det velferds-samfunnet Norge er i dag. Det er i dag en klar todeling av norsk industri. Mens tradisjonelle næringer sliter tungt, opplever olje- og offshorerelatert virksomhet formidabel vekst. For petroleumsintensiv virksomhet er mangel på kvalifisert arbeidskraft et sterkt hinder. For eksportintensiv virksomhet er pris- og kostnadsutvikling det viktigste hinderet.

Store deler av industrien konkurrerer i et internasjonalt marked. Vilkår i Norge som utformes helt ulikt de vilkårene utenlandske aktører har, kan svekke bedriftenes konkurranseevne og få som konsekvens at virksomheter legges ned eller fortrenses av nyetablert kapasitet i land med bedre rammevilkår. Det kan føre til tap av arbeidsplasser, verdiskaping, bosetting, kompetanse og forskning/teknologiutvikling. Forslagsstillerne mener det nå, mer enn noen gang, er viktig at norsk industri må sikres forutsigbare og konkurransedyktige rammevilkår.

Den særnorske formuesskatten fører til at noen bedrifter tar ut mer utbytte til eierne for å finansiere eiernes formuesskatt. Spesielt gjøres dette i familieide selskap med spredt eierskap. I tillegg demper den investeringslysten i produksjonsutstyr og favoriserer investeringer i fast eiendom. Den er også en

ekstra beskatning av norsk kapital sammenliknet med kapital eid fra utlandet. Et fritak for formuesskatt for arbeidende kapital vil ta bort den skattediskrimineringen som norske, private eiere har relativt til offentlige eiere og utenlandske eiere i dag, og stimulere nasjonalt, privat eierskap. Det vil dermed ta bort en konkurranseulempe som det norske kapitalmarkedet har for innenlandske investorer.

Norge trenger en samlet og helhetlig politikk for klima, energi og næringsutvikling. En samlet politikk på disse feltene vil skape muligheter også for grønn verdiskaping, som i neste omgang vil gi grobunn for videre innovasjon og teknologiutvikling i Norge. Forslagsstillerne mener det er viktig at ikke-fornybar kraft ikke blir en konkurranseulempe for industrien, for eksempel gjennom nye krav og direktiver fra EU, herunder kvotehandelsdirektivet. Forslagsstillerne ønsker en politikk som er pådriver for forsknings- og innovasjonsprogrammer som støtter produktutvikling og medvirker til å lokalisere pilot- og demonstrasjonsanlegg for nye miljøvennlige teknologier og fornybar energi til Norge for å posisjonere norske løsninger for et globalt marked.

De siste fem årene har skattemyndighetene etter forslagsstillerne mening gjennomført en skjult økning av skatten for produksjonsbedrifter gjennom innstramning av reglene for avskrivning.

Blant annet har aluminiumsverkene i Sunndal og Mosjøen fått redusert avskrivningssatsen for produksjonsutstyr fra 20 pst. (maskin) til 4 pst. (bygg) eller alternativt 10 pst. (bygg med levetid under 20 år, ny avskrivningsmulighet fra 2012). Bedriftene, Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) og Norsk Industri har pekt på at innstramningen ikke er i tråd med skattereformen fra 1992, og har varslet at de ønsker å prøve dette i rettsvesenet.

I statsbudsjettet for 2012 endret Stortinget skatte-loven slik at produksjonsinnretninger med levetid

mindre enn 20 år kan avskrives med 10 pst. istedenfor 4 pst. Forbedringen på seks prosentpoeng betyr en lettelse på 80 mill. kroner av en tidligere skatteskjerpelse på 190 mill. kroner. Industribedriftene med slike driftsmidler må altså fortsatt betale 110 mill. kroner mer i skatt enn før endringen.

1.1 Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av norsk industris rammevilkår, herunder avskrivningsreglene, og fremme forslag om tiltak som skal sikre at norske bedrifter opprettholder konkurransekraften.»

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Else-May Botten, Lillian Hansen, Arne L. Haugen, Ingrid Heggø og lederen Terje Aasland, fra Framskrittspartiet, Per Roar Bredvold, Harald T. Nesvik og Torgeir Trældal, fra Høyre, Frank Bakke-Jensen, Torgeir Dahl og Svein Flåtten, fra Sosialistisk Venstreparti, Alf Egil Holmelid, fra Senterpartiet, Irene Lange Nordahl, og fra Kristelig Folkeparti, Steinar Reiten, viser til Representantforslag 71 S (2012–2013) fra stortingsrepresentantene Steinar Reiten, Kjell Ingolf Ropstad og Geir Jørgen Bekkevold om tiltak for å styrke norsk industri, hvor det blir fremmet forslag om at Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av norsk industris rammevilkår, herunder avskrivningsreglene, og fremme forslag om tiltak som skal sikre at norske bedrifter opprettholder konkurransekraften.

Fleirtalet i komiteen, medlemmene fra Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at det viktigaste for norsk næringsliv generelt og eksportretta industri spesielt er ein stabil, trygg og føreseieleg økonomisk politikk som ikkje sett rente og kronekurs under press gjennom politiske vedtak og mangel på forståing for handlingsregelen sin betyding. Fleirtalet er difor tilfreds med at regjeringa fører ein ansvarlig økonomisk politikk der handlingsregelen blir lagt til grunn for den økonomiske politikken. Fleirtalet konstaterer med uro at ikkje alle parti sluttar opp om dette grunnleggjande prinsippet for framtidig økonomisk vekst i norsk næringsliv. Trygg og føreseieleg økonomisk styring er også det som flest bedrifter meiner er det aller viktigaste kriteriet for at næringslivet skal lukkast og for å tryggje arbeidsplassane.

Fleirtalet vil peike på at den raud-grøne regjeringa legg til grunn at industrien framleis skal vera ein viktig del av norsk økonomi, og har derfor kome med ei rekkje tiltak for den landbaserte industrien, seinast i RNB for 2013 med ein vekstpakke for næringslivet og ein tiltakspakke for skogsektoren. I løpet av perioden har det kome ei rekkje andre viktige ordningar, som klimateknologifondet, garantiordninga for kraft til industrien, kvotemarknad i tråd med EU/EØS, ei ordning for CO₂-kompensasjon, ordningar innanfor Enova som kan gje støtte til gjenvinning og energieffektivisering og konsortieordninga. Regjeringa har òg vore konsekvent på heimfallsordninga og verdien av 2/3 offentleg eigarskap innan vasskraft.

Fleirtalet vil peike på at norsk næringsliv har hatt gode stabile vilkår under den raud-grøne regjeringa og kjem høgt opp på fleire internasjonale rangeringar over næringsvennlige land. Til dømes er Norge no nr. 6 på «Doing business»-kåringa til Verdensbanken. Fleirtalet viser til at ved å halde orden i økonomien har vi lagt til rette for nye arbeidsplassar og halde arbeidsledigheita lav. Sidan 2005 er det skapt om lag 340 000 nye arbeidsplasser. To tredeler av desse er i privat sektor. Fleirtalet vil i denne samanheng også vise til at Norsk Hydro har sagt at dei finn rammevilkåra så gode i Noreg no at dei ønskjer å investera her.

Fleirtalet viser til at det i revidert budsjett for 2013 kom fleire gode tiltak frå regjeringa for å betre konkurransekrafta, auke lønsemda og styrkje investeringane i fastlandsbedriftene. Tiltaka vil også medverke til å redusere presset i den delen av økonomien som er knytt til oljeinvesteringane. Dette skjer ved å endre skattesystemet. Selskapsskattesatsen vert satt ned, Skattefunn vert styrka og det vert innført startavskrivningar for maskiner mv.

Fleirtalet viser til at for å stimulere ytterlegare til investeringar i fastlandsnæringa foreslår regjeringa å innføre startavskrivningar for driftsmiddel i saldogruppe d (maskiner mv.) med 10 pst. Det innebærer at avskrivningssatsen det første året i driftsmidlet si levetid vert auka frå 20 pst. til 30 pst. Fleirtalet viser til nærings- og handelsministeren sitt svarbrev der det går fram at avskrivningssatsa bør avspegle det verkelege verdifallet på driftsmidlane. Fleirtalet støttar dette synet.

Fleirtalet er samd med regjeringa i at det er svært vanskeleg å avgrense kva som er «arbeidende kapital». Fleirtalet viser til at eit fritak for formuesskatten ville ha gjeve 15 mrd. kroner mindre i inntekter, og om lag 32 100 personer ville gå frå å betale formuesskatt til ikkje å betale direkte skatt i det heile teke.

Fleirtalet er samd i at det ikkje er rettferdig med nullskatteytarar. Fleirtalet vil også peike på at

botnfrådraget for formuesskatt er auka fleire gonger under den raud-grøne regjeringa. Vidare er fleirtalet samd med regjeringa i at ein kontinuerleg skal jobbe med å få eit mest mogeleg rettferdig skattesystem. Fleirtalet vil fortsetje dette arbeidet.

Fleirtalet viser til at det er viktig å nytte verkemiddelapparatet slik at ein utløyser marginale prosjekt, som utan dette ikkje ville sett dagens lys. Skattefunn er eit godt verkemiddel, enkelt og ubyråkratisk, og fleirtalet er nøgd med at det vert varsla ytterlegare auke i Skattefunnordninga med 100 mill. kroner frå 2014. Fleirtalet vil likevel påpeike at Skattefunnordninga er rettighetsbasert.

Fleirtalet er kjend med at regjeringa har sett ned eit offentleg skatteutval som mellom anna skal vurdere den norske selskapskatten. Fleirtalet er samd med regjeringa i at skattesystemet også framover må medverke til vekst i økonomien, arbeidsplassar og skatteinntekter frå næringsverksemd, slik at vi kan oppretthalde den norske modellen med eit godt velferdssamfunn.

Fleirtalet vil peike på at norsk industri er i fremste rekkje når det gjeld teknologiutvikling. Fleirtalet viser vidare til at det mellom anna er etablert eit nytt klima- og energifond som vert forvalta av Enova, og at Innovasjon Norge si miljøteknologiordning medverkar til utvikling av og investering i miljøteknologi i bedrifter. Også den grønne sertifikatordninga med Sverige er no på plass, og alt dette gjer at det vert satsa meir på fornybar energi.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at det i forslaget blir fremhevet at Norge har lange industrielle tradisjoner. Det er i dag en klar todeling av norsk industri. Mens tradisjonelle næringer sliter tungt, har olje- og offshorerelatert virksomhet opplevd formidabel vekst. Disse medlemmer deler forslagsstillernes beskrivelse av en todeling av norsk industri, og viser til at der den totale produksjonen i norsk verkstedindustri har økt betydelig fra 2005, har det ikke vært vekst i annen norsk industri. Disse medlemmer viser til at antallet arbeidsplasser i skogindustrien er redusert med ca. 40 pst. under Stoltenberg II-regjeringen, mens sysselsettingen har vært stabil i samme periode i Sverige. Disse medlemmer mener det gir grunn til bekymring at timelønnen i norsk industri i dag er om lag 70 pst. høyere enn hos våre handelspartnere og at Norge har en lavere innovasjonsgrad sammenlignet med våre konkurrenter. Disse medlemmer viser videre til at der Norge i årene mellom 2001 til 2005 hadde en produktivitetsvekst som lå høyt (3 pst.), og som var høyere enn våre handelspartnere (2,2 pst.), har Norge i årene mellom 2006 til 2011 hatt en lav (0,5 pst.) produktivitetsvekst. I

denne perioden har produktivitetsveksten også vært lavere enn hos våre handelspartnere (0,9 pst.).

Disse medlemmer har merket seg at Stoltenberg II-regjeringen la frem en såkalt vekstpakke i forbindelse med revidert budsjett for 2013, og at finansminister Sigbjørn Johnsen i den forbindelse uttalte at vi må «bygge skanser før krigen kommer.» Disse medlemmer er enig i dette, og viser til at det over år er fremmet en rekke forslag i Stortinget som kunne bidratt til dette, og Representantforslag 71 S (2012–2013) om tiltak for å styrke norsk industri er ett eksempel på dette. Disse medlemmer viser til at regjeringspartiene ved en rekke anledninger har stemt ned forslag om for eksempel å styrke avskrivningsreglene og Skattefunn-ordningen. Disse medlemmer viser til at regjeringen foretok en innstramming i Skattefunn-ordningen på 150 mill. kroner i statsbudsjettet for 2007, ved at det ble innført en øvre timesats og maksimalt antall timer pr. år for eget FoU-personell som kan føres i fradragsgrunnlaget. Regjeringen har siden flere ganger stemt imot forslag om å reversere innstrammingen. For bedriftene har dette i årene etter 2007 tilsvart en samlet innstramning på rundt 1 mrd. kroner. Disse medlemmer registrerer at regjeringen i vekstpakken varsler at den i budsjettet for 2014 vil styrke Skattefunn-ordningen med 100 mill. kroner, noe som er mindre enn innstrammingen i 2007. I lys av regjeringens egen bekymring om behovet for å ruste norsk økonomi bedre, mener disse medlemmer det er underlig at regjeringen først i budsjettet for 2014 vil konkretisere tiltakene i vekstpakken.

Disse medlemmer viser til at forslagsstillerne peker på at den særnorske formuesskatten fører til at noen bedrifter tar ut mer utbytte til eierne for å finansiere eiernes formuesskatt og at den demper investeringslysten i produksjonsutstyr og favoriserer investeringer i fast eiendom. Den er også en ekstra beskatning av norsk kapital sammenliknet med kapital eid fra utlandet. Formuesskatten på arbeidende kapital er spesielt tyngende hvis bedriften er inne i nedgangstider, underskuddsår grunnet ekspansjon, har behov for å bygge opp egenkapital, eller kapitalen er langsiktig investert i prosjekter som ikke gir løpende avkastning til eierne. Forslagsstillerne mener regjeringen snarest bør gjøre en analyse av hva som har skjedd i viktige konkurrentland og foreslå tiltak som skal sikre at norske bedrifter opprettholder konkurransekraften. Dette er disse medlemmer enig i.

Disse medlemmer er enig med forslagsstillerne i at industrien har behov for gode, stabile og forutsigbare rammebetingelser. Disse medlemmer viser videre til at forslagsstillerne mener industrien er viktig for verdiskaping og arbeidsplasser, men også for utvikling av ny teknologi som trengs for

å skape et mer miljøvennlig samfunn, og at forslagsstillerne vil ha et tettere samarbeid med industrien for løsninger som både ivaretar industriens behov og i tillegg svarer på de politiske utfordringene som klimaendringene stiller landet overfor. Industrien er en nødvendig bidragsyter til å løse nye, store miljø- og klimautfordringer. Industrien leverer blant annet viktige miljøløsninger til for eksempel transportindustri, som energieffektiviserende løsninger, løsninger for CO₂-rensing, og utslippsreducerende løsninger.

Disse medlemmer viser til at det i representantforslaget pekes på at skattemyndighetene i de siste fem årene har gjennomført en skjult økning av skatten for produksjonsbedrifter gjennom innstramning av reglene for avskrivning. Blant annet har aluminiumsverkene i Sunndal og Mosjøen fått redusert avskrivningssatsen for produksjonsutstyr fra 20 pst. (maskin) til 4 pst. (bygg) eller alternativt 10 pst. (bygg med levetid under 20 år, ny avskrivningsmulighet fra 2012). Disse medlemmer viser til at regjeringen i forbindelse med revidert budsjett for 2013 har varslet at den vil innføre 10 pst. startavskrivning for maskiner og andre driftsmidler i saldo-gruppe d. Dette innebærer at den skattemessige avskrivningen blir 30 pst. av kostprisen i året driftsmidlet aktiveres. Disse medlemmer registrerer at regjeringen først vil gjennomføre endringen i forbindelse med budsjettet for 2014, noe som vil få likviditetsmessig virkning for bedriftene først i 2015.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av norsk industris rammevilkår, herunder

avskrivningsreglene, og fremme forslag om tiltak som skal sikre at norske bedrifter opprettholder konkurransekraften.»

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av norsk industris rammevilkår, herunder avskrivningsreglene, og fremme forslag om tiltak som skal sikre at norske bedrifter opprettholder konkurransekraften.

4. Komiteens tilråding

Tilrådingen fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:71 S (2012–2013) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Steinar Reiten, Kjell Ingolf Ropstad og Geir Jørgen Bekkevold om tiltak for å styrke norsk industri – vedlegges protokollen.

Oslo, i næringskomiteen, den 28. mai 2013

Terje Aasland

leder

Torgeir Dahl

ordfører

Vedlegg**Brev fra Nærings- og handelsdepartementet v/statsråden til næringskomiteen,
datert 6. mai 2013****Representantforslag nr. 8:71 S (2012-2013)**

Representantene Reiten, Ropstad og Bekkevold ber i representantforslag nr. 8:71 S (2012-2013) regjeringen foreta en gjennomgang av norsk industris rammevilkår, herunder avskrivningsreglene, og fremme forslag om tiltak som skal sikre at norske bedrifter opprettholder konkurransekraften. Da enkelte av problemstillingene som tas opp i representantforslaget omhandler spørsmål under Finansdepartementets ansvarsområde, er deler av svaret utformet i samråd med Finansdepartementet.

Regjeringen legger til grunn at industrien fortsatt skal utgjøre en viktig del av norsk økonomi. For konkurranseutsatt industri som har en høy eksportandel, er en forutsigbar økonomisk politikk som fremmer en stabil utvikling i økonomien, av stor betydning.

Representantene tar i forslaget opp spørsmålet om fritak for formuesskatt på arbeidende kapital. Regjeringen vurderte og frarådet alle former for fritak for «arbeidende» kapital i forbindelse med evalueringen av skattereformen 2006. Et fritak vil ha dårlige fordelingsvirkninger, gi opphav til vanskelige avgrensninger og forskjellsbehandling og åpne for skattemessige tilpasninger. «Arbeidende» og «ikke-arbeidende» kapital er i seg selv begreper som gir liten mening. Nesten all kapital er produktiv i siste instans. For eksempel er bankinnskudd, som sjelden omtales som «arbeidende», en finansieringskilde for bankene, som låner pengene ut videre til produktive formål. Enkelte stiller spørsmål ved hvorfor personer som ved bankinnskudd gir bankene midler til å låne ut penger til næringsvirksomhet skal betale mer i formuesskatt enn personer som investerer i et aksjeselskap. De aller fleste skatter og avgifter kan imidlertid ha negative virkninger på effektiviteten i ressursbruket. Det er Regjeringens syn at eventuelle avgren-

sede negative virkningene av formuesskatten er en akseptabel pris å betale for å sikre skatteinntekter og gjøre skattesystemet rettferdig.

Representantene tar videre opp spørsmålet om avskrivningssatser. Avskrivningssatsene bør gjen speile driftsmidlenes faktiske verdifall. Dette bidrar til at det skattemessige resultatet samsvarer med verdiskapingen og til at investeringene som velges, også er samfunnsøkonomisk lønnsomme. Hensynet til prinsipielt korrekte avskrivningssatser må likevel veies opp mot hensynet til et stabilt og enkelt skattesystem. Sammenligninger av skattemessige og regnskapsmessige balanser for ulike saldogrupper indikerer at de skattemessige avskrivningssatsene jevnt over er nokså romslige i forhold til selskapenes egne regnskapsvurderinger av verdifallet.

Den internasjonale utviklingen gjør at den norske selskapsskatten bør vurderes. Regjeringen har derfor satt ned et offentlig skatteutvalg som skal vurdere dette. Skattesystemet må også framover bidra til vekst i økonomien, arbeidsplasser og skatteinntekter fra næringsvirksomhet.

Norsk industri utvikler teknologi som innebærer mer effektiv bruk av energi og mindre klimautslipp, og har gjennomført betydelige investeringsprosjekter. Regjeringen har iverksatt ulike tiltak som skal bidra til å fremme en bærekraftig utvikling i industrien. Vi har etablert et nytt klima- og energifond som forvaltes av Enova. Innovasjon Norges miljøteknologiordning skal bidra til utvikling av og investering i miljøteknologi i bedrifter. Satsing på fornybar energi gir muligheter både for kraftselskaper og industri. Etableringen av et felles norsk-svensk elsertifikatmarked fra og med 2012 er et langsiktig tiltak som bidrar til videre vekst i norsk fornybarsektor.

